Układy cyfrowe i systemy wbudowane 2

Dokumentacja projektu

Oscyloskop cyfrowy

Uczestnicy	Prowadzący	Termin zajęć
Iwo Bujkiewicz (226203)	Dr inż. Jarosław Sugier	Wtorek parzysty 15:00

1. Wprowadzenie

1. Cel i zakres projektu

Celem projektu było zbudowanie układu cyfrowego realizującego zadanie oscyloskopu cyfrowego. W zakres prac wchodziła implementacja wyświetlania przebiegu zarejestrowanego cyfrowo sygnału analogowego na podłączonym do układu monitorze VGA z określoną częstotliwością próbkowania.

2. Sprzęt

Do realizacji projektu wykorzystano układ FPGA XC3S500E firmy Xilinx, zainstalowany na płycie Spartan-3E. Zestaw ten wyposażony był [1] w wyjście obrazu w standardzie VGA, przetwornik analogowo-cyfrowy z przedwzmacniaczem, a także zestaw przełączników i przycisków, które również wykorzystano.

Zewnętrznie do zestawu podłączano monitor VGA, obsługujący tryb 800x600@72Hz, oraz potencjometr, służący jako źródło sygnału analogowego do próbkowania.

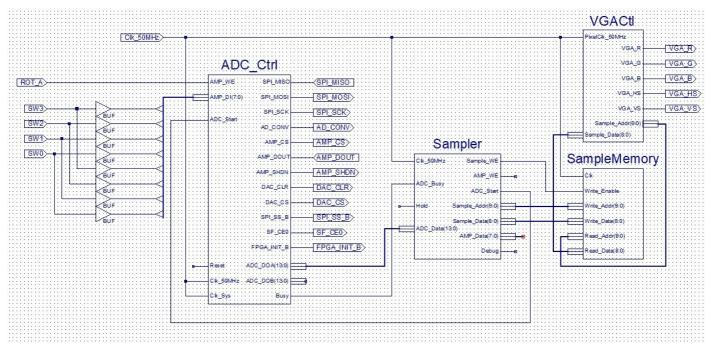
3. Zagadnienia teoretyczne

Zaprojektowany układ używa opisanych w [2] protokołów sterowania interfejsem VGA oraz przetwornikiem analogowocyfrowym (ADC) z przedwzmacniaczem, dostępnymi na płycie Spartan-3E. W celu ułatwienia korzystania z ADC, układ wykorzystuje moduł ADC_Ctrl zaczerpnięty z [3]. Dodatkowo, podczas implementacji wyświetlania obrazu przez interfejs VGA, skorzystano z opisu synchronizacji sygnałów dla trybu VGA 800x600@72Hz, dostępnego w [4]. Przy tworzeniu kodu VHDL modułów projektu korzystano również w celach referencyjnych z [5] oraz [6].

2. Projekt

1. Hierarchia

Głównym elementem projektu jest schemat połączeń logicznych.

Ryc. 1.1. Główny schemat układu

Na schemat składa się szereg modułów, odpowiadających za poszczególne funkcje podsystemowe:

- ADC_Ctrl Moduł autorstwa dra Sugiera, ułatwiający sterowanie przetwornikiem analogowo-cyfrowym
- Sampler Moduł odpowiedzialny za pobieranie cyfrowych próbek sygnału z ADC_Ctrl z odpowiednią częstotliwością i wpisywanie ich do pamięci
- SampleMemory Pamięć dwuportowa przechowująca próbki
- VGACt1 Kontroler interfejsu VGA, pobierający próbki z pamięci i generujący na ich podstawie punkty na ekranie

W ogólnym ujęciu praca układu wygląda następująco:

- Sampler pobiera próbki cyfrowe z ADC_Ctrl
- SampleMemory przechowuje próbki i umożliwia ich odczyt i zapis
- VGACt1 prezentuje próbki na wyświetlaczu przez interfejs VGA

2. Moduły

Sampler

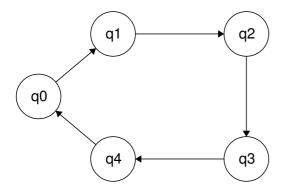
Zasada działania

Zadaniem Sampler a jest pobieranie próbek sygnału wejściowego, skonwertowanych na postać cyfrową przez ADC, i zapisywanie ich w pamięci układu.

- 1. Sampler wysyła do ADC_Ctrl impuls ADC_Start i oczekuje na wyłączenie sygnału ADC_Busy
- 2. Po odebraniu na wejściu ADC_Data 14-bitowej próbki Sampler wybiera z niej 9 najstarszych bitów i zamienia reprezentowaną przez nie liczbę na przeciwną
- 3. Sampler wysyła 9-bitową próbkę do pamięci poprzez port Sample_Data i wpisuje ją pod odpowiedni adres ustawiony na porcie Sample_Addr , wysyłając do SampleMemory impuls Sample_WE

Maszyna stanów

Cały stan modułu byłby trudny do przedstawienia na grafie automatu, jednak wyróżnić można maszynę stanów służącą do pobierania próbek z ADC.


```
    q0 - Idle - stan bezczynności
    q1 - StartSent - stan tuż po wysłaniu impulsu ADC_Start
    q2 - AwaitingSample - stan oczekiwania na otrzymanie próbki od ADC
```

- q3 SampleAcquired próbka została odczytana, przygotowywanie do zapisu w pamięci
- q4 WriteEnableSent stan tuż po wysłaniu impulsu Sample_WE do zapisu próbki

Definicje wejść i wyjść

```
entity Sampler is
    Port ( Clk_50MHz : in STD_LOGIC;
        ADC_Busy : in STD_LOGIC;
        ADC_Data : in STD_LOGIC_VECTOR (13 downto 0);
        Hold : in STD_LOGIC;
        Sample_WE : out STD_LOGIC := '0';
        Sample_Addr : out STD_LOGIC_VECTOR (9 downto 0) := "00000000000";
        Sample_Data : out STD_LOGIC_VECTOR (8 downto 0) := "0000000000";
        AMP_WE : out STD_LOGIC := '0';
        AMP_Data : out STD_LOGIC_VECTOR (7 downto 0) := "000000000";
        ADC_Start : out STD_LOGIC := '0';
        Debug : out STD_LOGIC := '0');
end Sampler;
```

Wyjście Debug było potrzebne do rozwiązywania problemów z modułem i nie jest już wykorzystywane.

Sygnaly wewnetrzne

W swoich wewnętrznych sygnałach Sampler przechowuje aktualny stan modułu (w aktualnej wersji zawsze Ready , gdyż nie zajmuje się inicjalizacją przedwzmacniacza ADC, jak zakładano na początku) oraz aktualny stan operacji uzyskiwania próbki. Oprócz tego, moduł posiada trzy wewnętrzne liczniki:

- clock_counter przechowuje liczbę cykli zegara, które upłynęły od ostatniego rozpoczęcia pobierania próbki; służy to pobieraniu próbek w równych odstępach, ustalonych według częstotliwości próbkowania;
- sample_counter przechowuje numer aktualnie pobieranej próbki; służy do określenia, pod jaki adres w pamięci należy zapisać próbkę;
- pixel_counter służy odmierzaniu odstępów czasowych między kolejnymi odświeżeniami pionowymi VGA, aby zapobiec nadpisywaniu próbek aktualnie rysowanych na wyświetlaczu.

Procesy

```
Sample_scan : process ( Clk_50MHz ) is
begin
        if (rising_edge(Clk_50MHz) and state = Ready) then
                 if (scan_state = Idle and clock_counter = 0 and Hold = '0') then
                         ADC_Start <= '1';
                         scan_state <= StartSent;</pre>
                 elsif (scan_state = StartSent) then
                         if (ADC_Busy = '1') then
                                  ADC_Start <= '0';
                                  scan_state <= AwaitingSample;</pre>
                         end if;
                 elsif (scan_state = AwaitingSample) then
                         if (ADC_Busy = '0') then
                                  Sample_Data <= ADC_Data(13) & (not ADC_Data(12 downto</pre>
5));
                                  Sample_Addr <=
std_logic_vector(to_unsigned(sample_counter, 10));
                                  scan_state <= SampleAcquired;</pre>
                         end if;
                 elsif (scan_state = SampleAcquired) then
                         Sample_WE <= '1';
                          scan_state <= WriteEnableSent;</pre>
                 elsif (scan_state = WriteEnableSent) then
                         Sample_WE <= '0';
                          scan_state <= Idle;</pre>
                 end if;
        end if;
end process;
```

Proces Sample_scan implementuje maszynę stanów, realizującą pobieranie próbek z ADC i zapisywanie ich do SampleMemory .

Sample_ct zlicza pobierane próbki, aby określić dla każdej z nich adres w pamięci.

Sampling_rate_ct odmierza równe odstępy między możliwymi włączeniami impulsu ADC_Start, aby próbki pobierane były zgodnie z ustaloną częstotliwością próbkowania. Proces ten odmierza 500 tysięcy cykli zegara, zatem częstotliwość próbkowania wynosi 100 Hz (± odchylenie taktu zegara).

Pixel_ct odmierza czas odświeżenia pojedynczej klatki obrazu na wyświetlaczu, aby próbki mogły być zapisywane do pamięci tylko raz na odświeżenie.

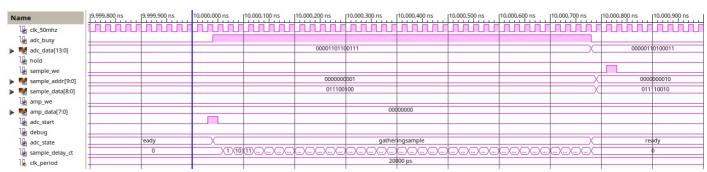
Symulacja

W symulacji użyto dodatkowych sygnałów adc_state oraz sample_delay_ct, niebędących częścią modułu.

Name	0 ms	10 ms	20 ms	30 ms	40 ms	50 ms
le clk_50mhz						
adc_busy						
▶ ■ adc_data[13:0]	00001101100111	00000110100011	00110101000101	11000100000001	11011011010001	11111101110001
le hold						
le sample_we						
sample_addr[9:0]	000000001	000000010	000000011	000000100	000000101	000000110
sample_data[8:0]	011100100	011110010	010010101	101110111	101001001	100000100
amp_we						
▶ № amp_data[7:0]				00000000		
adc_start						
debug						
adc_state	ready	ready	ready	ready	ready	ready
sample_delay_ct	0	(0	0	0	0	(
le clk_period				20000 ps		

Ryc. 2.1. Sampler - Symulacja

Wycinek symulacji modułu widoczny na Ryc. 2.1. przedstawia pobieranie próbek co 10 ms, czyli 100 razy na sekundę, zgodnie z częstotliwością próbkowania. Adres do zapisu próbki w pamięci jest za każdym razem inkrementowany, a zapisywana wartość jest poprawnie ustawiana na 9 najstarszych bitów liczby otrzymanej od ADC.

Ryc. 2.2. Sampler - Symulacja

Na Ryc. 2.2. widać w większym szczególe proces pobrania pojedynczej próbki. sample_delay_ct odmierza 36 cykli zegara, podczas których sygnał ADC_Busy jest włączony, a Sampler oczekuje na próbkę. Gdy ją otrzyma, ustawia wartość do niej przeciwną oraz jej numer odpowiednio na wyjścia Sample_Data i Sample_Addr, a następnie wysyła impuls Sample_WE.

SampleMemory

Zasada działania

SampleMemory implementuje dwuportowy RAM do przechowywania zebranych z ADC próbek.

- 1. Gdy wejście <u>Write_Enable</u> jest wysokie, pod adres w pamięci określony sygnałem <u>Write_Addr</u> zapisywana jest pojedyncza próbka o wartości określonej sygnałem <u>Write_Data</u>
- 2. Na wyjście Read_Data zawsze podawana jest wartość próbki przechowywanej pod adresem określonym przez Read_Addr

Definicje wejść i wyjść

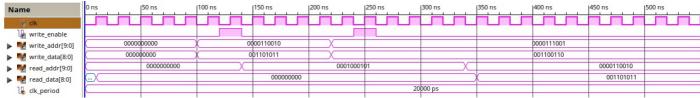
Sygnaly wewnetrzne

Jedynym stanem wewnętrznym SampleMemory są zapisane próbki. Przechowywane są one w tablicy 800 elementów typu STD_LOGIC_VECTOR, których początkowe wartości (zera) zdefiniowane są na stałe w deklaracji sygnału.

Procesy

Jedyny proces tego modułu jest odpowiedzialny za realizację całej jego funkcjonalności - zapisywania próbek przy wysokim write_Enable oraz odczytywania próbek na postawie Read_Addr.

Symulacja

Ryc. 2.3. SampleMemory - Symulacja

Wykres symulacji ilustruje działanie modułu. Można zauważyć odczyt próbki 001101011 spod adresu 0000110010, która została tam uprzednio zapisana.

VGACtI

Zasada działania

VGACt1 służy do wyświetlania zapisanych próbek na zewnętrznym wyświetlaczu VGA.

- 1. VGACt1 wylicza, na podstawie wewnętrznych liczników, adres próbki do pobrania z pamięci i ustawia go na wyjściu Sample_Addr
- 2. Od SampleMemory odbierana jest wartość próbki na wejściu Sample_Data
- 3. Jeśli VGACtl odświeża aktualnie pixel (Sample_Addr, Sample_Data), to rysuje na wyświetlaczu biały punkt, ustawiając wyjścia VGA_R, VGA_G oraz VGA_B na stan wysoki; w przeciwnym przypadku używa koloru czarnego, czyli stanu niskiego na wspomnianych wyjściach.
- VGACt1 synchronizuje wyświetlacz z układem za pomocą sygnałów vertical sync (VGA_VS) i horizontal sync (VGA_HS), sterowanych na podstawie wewnętrznych liczników, w taki sposób, aby wyświetlacz pracował w trybie 800x600@72Hz

Definicje wejść i wyjść

Sygnaly wewnetrzne

```
architecture Behavioral of VGACtl is
    Signal vs_counter : INTEGER := 0;
    Signal hs_counter : INTEGER := 0;
```

VGACt1 przechowuje w dwóch licznikach aktualną pionową i poziomą pozycję na powierzchni wyświetlacza, aby wiedzieć, który pixel jest aktualnie rysowany oraz kiedy należy wysłać niskie impulsy synchronizujące VGA.

Proces Horizontal_sync odpowiada za wysłanie w odpowiednim momencie synchronizacji poziomej niskiego impulsu na wyjściu VGA_HS, aby wyświetlacz rozpocząć odświeżanie kolejnej linii.

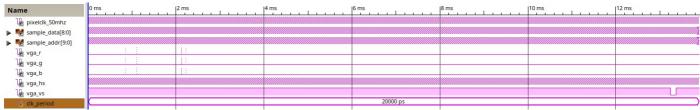
Vertical_sync wypełnia to samo zadanie w synchronizacji pionowej, aby wyświetlacz mógł rozpocząć odświeżanie kolejnej klatki obrazu.

Proces Pixel_counters aktualizuje liczniki vs_counter oraz hs_counter, zliczając linie obrazu i pixele w liniach, uwzględniając także zakresy startowe i końcowe dla każdej klatki i linii, znajdujące się poza wyświetlanym obrazem.

```
Pixel_search : process ( vs_counter, hs_counter ) is
begin
        if (hs_counter >= 0 and hs_counter < 800) then
                 Sample_Addr <= std_logic_vector(to_unsigned(hs_counter, 10));</pre>
                 if (vs_counter = to_integer(unsigned(Sample_Data))) then
                         VGA_R <= '1';
                         VGA_G <= '1';
                         VGA_B <= '1';
                 else
                         VGA_R <= '0';
                         VGA_G <= '0';
                         VGA_B <= '0';
                 end if;
        else
                 VGA_R <= '0';
                 VGA_G <= '0';
                 VGA_B <= '0';
        end if;
end process;
```

Pixel_search odczytuje próbki z SampleMemory i porównuje ich wartości ze współrzędną aktualnie odświeżanej linii obrazu. Jeśli się zgadzają, ustawia na wyjściu koloru VGA kolor biały, w przeciwnym wypadku kolor czarny.

Symulacja

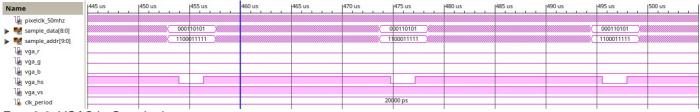
Ryc. 2.4. VGACtl - Symulacja

Ryc. 2.4. przedstawia okres czasu odpowiadający odświeżeniu jednej klatki obrazu. Można zaobserwować niski impuls na wyjściu VGA_VS podczas przejścia do kolejnej klatki, a także zmiany VGA_R, VGA_G i VGA_B podczas rysowania białych punktów reprezentujących próbki.

Name	100 ns	120 ns	140 ns	160 ns	180 ns	200 ns	220 ns	240 ns	260 ns	280 ns
D pixelclk_50mhz										
sample_data[8:0]	001101011	001100110	000101001	000110101	001101011	001100110	000101001	000110101	001101011	001100110
Sample_addr[9:0]	0000000101	0000000110	0000000111	0000001000	0000001001	0000001010	0000001011	0000001100	0000001101	0000001110
Vga_r										
l₀ vga_g	<u> </u>									
Ve vga_b										
le vga_hs										
Va_vga_vs										
le clk_period						20	000 ps			

Ryc. 2.5. VGACtl - Symulacja

Na Ryc. 2.5. można zaobserwować odczytywanie kolejnych próbek w takt zegara 50 MHz.

Ryc. 2.6. VGACtl - Symulacja

Na Ryc. 2.6. widoczne jest odświeżenie dwóch pełnych linii obrazu. Wyróżniają się niskie impulsy na wyjściu VGA_HS oraz przerwa w odczycie próbek, gdy liczniki vs_counter i hs_counter wskazują na pozycje poza obrazem.

Name			852,860 ns	852,880 ns	852,900 ns	852,920 ns	852,940 ns	852,960 ns	852,980 ns	853,000 ns	853,020 ns	853,040 ns
la pixelclk_50mhz												
sample_data[8:0]	001101011	001100110	000101001	000110101	001101011	001100110	000101001	000110101	001101011	001100110	000101001	000110101
sample_addr[9:0]	0000000	0000000010	0000000011	0000000100	0000000101	0000000110	0000000111	0000001000	0000001001	0000001010	0000001011	0000001100
₩ vga_r												
₩ vga_g												
₩ vga_b												
la vga_hs												
la vga_vs	W.											
le clk_period							20000 ps					

Ryc. 2.7. VGACtl - Symulacja

Rozświetlanie pixeli obrazu widoczne jest na Ryc. 2.7.

ADC_Ctrl

Opis modułu można znaleźć w [3].

3. Implementacja

1. Rozmiar układu

Zaprojektowany układ wykorzystuje stosunkowo niewielką część zasobów układu XC3S500E. Największe wykorzystanie zasobów można zauważyć wśród bloków wejścia/wyjścia, co spowodowane jest użyciem przez moduł ADC_Ctrl dużej liczby portów do komunikacji z ADC.

Logic Utilization	Used	Available	Utilization
Total Number Slice Registers	262	9,312	2%
Number used as Flip Flops	252		
Number used as Latches	10		
Number of 4 input LUTs	177	9,312	1%
Number of occupied Slices	223	4,656	4%
Number of Slices containing only related logic	223	223	100%
Number of Slices containing unrelated logic	0	223	0%
Total Number of 4 input LUTs	347	9,312	3%
Number used as logic	176		
Number used as a route-thru	170		
Number used as Shift registers	1		
Number of bonded IOBs	31	232	13%
Number of IDDR2s used	1		
Number of ODDR2s used	2		
Number of RAMB16s	1	20	5%
Number of BUFGMUXs	1	24	4%
Average Fanout of Non-Clock Nets	2.62		

Poniżej widoczne są statystyki użycia różnych elementów logicznych.

- Comparators=9
 - 32-bit comparator equal=1
 - 32-bit comparator greatequal=3
 - 32-bit comparator less=5
- Counters=5
 - 32-bit up counter=5
- Latches=1
 - 10-bit latch=1
- RAMs=1
 - 800x9-bit dual-port block RAM=1
- Registers=28
 - Flip-Flops=28

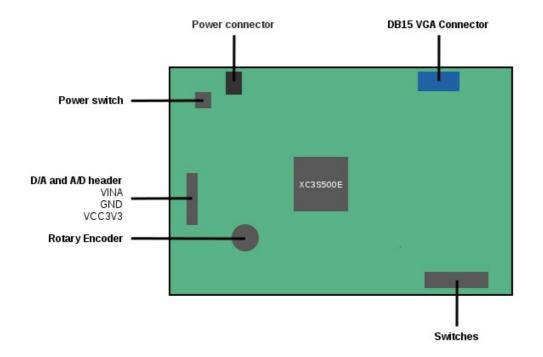
2. Szybkość pracy

Cały układ taktowany jest zegarem 50 MHz, czyli o okresie 20 ns. Ograniczenia synchronizacyjne układu powodują, że faktyczny okres zegara nieznacznie odbiega od idealnego i wynosi 19.944 ns.

Met	Constraint	Check		Best Case Achievable		
1 Yes	NET "Clk_50MHz_BUFGP/IBUFG" PERIOD = 20 ns HIGH 50%	SETUP HOLD	0.028ns 0.574ns	19.944ns	0	0

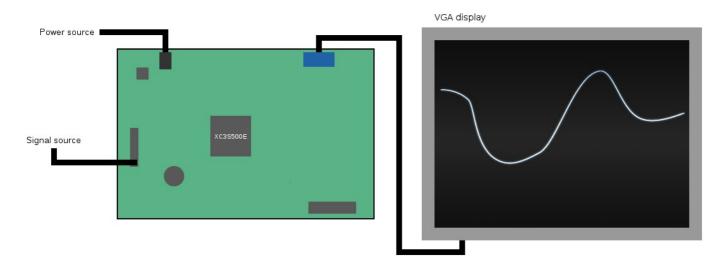
3. Podręcznik obsługi

Oscyloskop powinien zostać zaprogramowany na płycie Spartan-3E z układem FPGA XC3S500E.

Aby uruchomić oscyloskop, należy wykonać następujące czynności:

- 1. Podłączyć płytę Spartan-3E do odpowiedniego źródła zasilania
- 2. Podłączyć do 15-pinowego złącza VGA zewnętrzny wyświetlacz (dowolne urządzenie mogące wyświetlać obraz w rozdzielczości 800x600 z częstotliwością odświeżania pionowego 72 Hz)
- 3. Podłączyć źródło sygnału analogowego do styku VINA w bloku złącz D/A and A/D header; Napięcie sygnału będzie mierzone względem potencjału na styku GND w tym samym bloku można użyć tego styku jako wartość odniesienia dla urządzenia będącego źródłem sygnału. Dostępny jest również styk VCC3V3, przenoszący potencjał +3.3 V wzgłędem GND, który również może być wykorzystany jako wartość odniesienia.
- 4. Włączyć zasilanie płyty za pomocą przełącznika opisanego jako "Power switch"
- 5. Ustawić przełączniki, opisane jako "Switches", w pozycjach odpowiadających żądanemu wzmocnieniu sygnału wejściowego przez przedwzmacniacz ADC; Możliwe wartości wzmocnień można znaleźć w [2] (Rozdział 10. "Analog Capture Circuit", sekcja "Programmable Pre-Amplifier", ustęp "Programmable Gain"). Ustawienie przełącznika w pozycji wysokiej (1) oznacza przesunięcie go w stronę środka płyty.
- 6. Przekręcić pokrętło "Rotary Encoder" w prawo o jeden przeskok
- 7. Powtórzyć poprzedni krok, jeżeli występuje problem z obserwacją próbkowanego sygnału

4. Podsumowanie

Zaprojektowany układ działa zgodnie z oczekiwaniami, jednak nie jest pozbawiony wad.

Przede wszystkim inicjalizacja przedwzmacniacza ADC realizowana jest ręcznie za pomocą pokrętła na płycie, zamiast automatycznie z poziomu układu, co znacznie utrudnia wygodne korzystanie z urządzenia. Występują też pewne niedoskonałości w kodzie modułów, które nie uniemożliwiają używania oscyloskopu, jednak mogą okazać się problematyczne w pewnych zastosowaniach.

Obecnie częstotliwość próbkowania jest ustalona na stałe wewnątrz kodu modułu Sampler. Dużą poprawą użyteczności oscyloskopu byłoby umożliwienie zmiany częstotliwości próbkowania za pomocą pokrętła. Moduł został do takiej zmiany wstępnie przystosowany, jednak nie posiada on odpowiedniej funkcjonalności.

W układzie zaimplementowano tzw. "Hold", czyli wstrzymanie próbkowania sygnału wejściowego w celu łatwiejszej jego analizy na wyświetlaczu. Niestety, ze względu na problemy z inicjalizacją przedwzmacniacza ADC i konieczność wyprowadzenia innych wejść na przełączniki płyty, funkcjonalność "Hold" nie jest dostępna w gotowej implementacji, co dla poprawy użyteczności oscyloskopu powinno zostać poprawione.

Autor projektu doszedł do wniosku, że gdyby od samego początku stosował w kodzie VHDL wzorzec maszyny stanów, tworzenie modułów układu zajęłoby o wiele mniej czasu.

5. Literatura

- Xilinx, Inc., 2013. Spartan-3E FPGA Family Data Sheet (https://www.xilinx.com/support/documentation/data_sheets/ds312.pdf)
- Xilinx, Inc., 2011. Spartan-3E FPGA Starter Kit Board User Guide (https://www.xilinx.com/support/documentation/boards_and_kits/ug230.pdf)
- 3. Sugier, J. *Zajęcia projektowe do przedmiotu "Układy cyfrowe i systemy wbudowane": Zestawy Digilent S3E-Starter* (http://www.zsk.iiar.pwr.edu.pl/zsk_ftp/fpga/)
- 4. VESA Signal 800 x 600 @ 72 Hz timing (SECONS Ltd., 2008) (http://tinyvga.com/vga-timing/800x600@72Hz)
- 5. Zhang, W., 2001. *VHDL Tutorial: Learn by Example* (University of California, Riverside, 2001) (http://esd.cs.ucr.edu/labs/tutorial/)
- 6. Hilbert, S., 2013. VHDL Type Conversion (BitWeenie, LLC, 2013) (http://www.bitweenie.com/listings/vhdl-type-conversion/)